

УДК 378.011.3-051:373.3

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Смолюк А.І., аспірант
кафедри педагогіки

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

У статті обґрунтовано роль організаційно-педагогічних умов професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи. Серед найбільш значущих умов автором виокремлено такі: підтримка позитивної мотивації досягнення як задоволення внутрішньої потреби особистості в професійному саморозвитку; використання когнітивно-пізнавальних можливостей змісту психолого-педагогічних і методичних дисциплін для формування комплексу дидактико-технологічних знань і вмінь, здатностей до інтеграції просторово-предметного, пізнавально-мотиваційного, психолого-дидактичного та соціально-комунікаційного компонентів освітнього середовища педагогічного коледжу; створення насиченого соціально-комунікативного простору в процесі інтерактивної взаємодії суб'єктів навчання для створення у студентів «ситуацій успіху» та демонстрації позитивного досвіду професійних успіхів.

Ключові слова: професійний саморозвиток, організаційно-педагогічні умови, освітнє середовище, педагогічний коледж.

В статье обоснована роль организационно-педагогических условий профессионального саморазвития будущих учителей начальной школы. Среди наиболее значимых условий автором выделены следующие: поддержка положительной мотивации достижения как удовлетворение внутренней потребности личности в профессиональном саморазвитии; использование когнитивно-познавательных возможностей содержания психолого-педагогических и методических дисциплин для формирования комплекса дидактико-технологических знаний и умений, способностей к интеграции пространственно-предметного, познавательно-мотивационного, психолого-дидактического и социально-коммуникационного компонентов образовательной среды педагогического колледжа; создание насыщенного социально-коммуникативного пространства в процессе интерактивного взаимодействия субъектов обучения для создания у студентов «ситуаций успеха» и демонстрации позитивного опыта профессиональных успехов.

Ключевые слова: профессиональное саморазвитие, организационно-педагогические условия, образовательная среда, педагогический колледж.

Smoliuk A.I. ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF PROFESSIONAL SELF-DEVELOPMENT OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

The role of organizational and pedagogical conditions of professional self-development of future primary school teachers has been grounded in the article. Among the most significant conditions author single out the next: supporting of positive motivation of achievement as the satisfaction of internal need of personality of professional self-development; using of the cognitive possibilities of content of psychological, pedagogical and methodical disciplines for the forming of complex of didactic – technological knowledge and skills, abilities for integration of spatial and subjective, cognitive and motivation, psychological and didactical, social and communicative components of educational environment of pedagogical collage; creating of rich social communicative space in the process of interaction of actors of education for forming of students situation of success and demonstration of positive experience of professional success.

Key words: professional self-development, organizational and pedagogical conditions, educational environment, pedagogical collage.

Постановка проблеми. Особистісно зорієнтований характер нової моделі професійної підготовки в нашій країні спрямований на самоактуалізацію, самовизначення й самореалізацію особистості майбутнього фахівця. На думку В. Кременя, мета освіти – не сформулювати й навіть не виховати, а знайти, підтримати, розвинути людину в людині, закласти в ній механізм самореалізації особистості [2]. Саме тому науково обґрунтованим і практично зумовленим є інтерес як теоретиків, так і практиків професійної освіти до проблеми професійного

саморозвитку майбутнього фахівця, зокрема до організаційно-педагогічних умов зазначеного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи методологічні позиції дослідників стосовно категорії «педагогічні умови», можемо узагальнити таке. По-перше, існує низка дослідників (В. Беліков, А. Найн, О. Федорова, Є. Яковлев, Н. Яковлева та ін.), які під педагогічними умовами розуміють сукупність об'єктивних можливостей вирішення освітніх завдань. По-друге, під умовами розуміють педа-

гогічні вимоги (О. Бережнова), обставини (К. Біктагірова), за яких компоненти навчального процесу подані в найкращому взаємозв'язку; сукупність зовнішніх і внутрішніх впливів (В. Манько, В. Полонський). Дещо іншою є позиція дослідників (Ю. Бабанський, М. Зверева, І. Зязюн, Н. Іпполітова, О. Пехота, Ю. Юцевич та ін.), котрі пов'язують педагогічні умови з конструюванням освітньої системи, в якій вони є одним із компонентів (чинників, обставин). Учені, що займають третю позицію (Б. Купріянов, С. Диніна та ін.), розуміють педагогічні умови як одну зі сторін закономірностей процесу навчання.

Усебічний аналіз різних трактувань поняття «педагогічні умови» дозволяє виділити низку ознак і положень, важливих для розуміння цього феномена. Так, умови є предметом дослідження методології педагогіки (М. Данилов, А. Хуторський); виражають ставлення освітньої системи до навколишніх явищ, без яких вона існувати не може (Н. Кузьміна); забезпечують найбільш ефективний перебіг освітніх процесів і явищ (Ю. Бабанський, О. Бережнова, І. Козловська, М. Козяр, В. Сластьонін, Т. Стефановська, Є. Яковлев, Н. Яковлева та ін.); спрямовані на розв'язання освітніх завдань (О. Бережнова, В. Беліков, А. Найн, О. Федорова, Н. Яковлева та ін.); необхідні для досягнення конкретної педагогічної мети (В. Андреев, І. Зязюн, Н. Іпполітова, О. Пехота); поєднують суб'єктивне й об'єктивне, внутрішнє й зовнішнє, сутність і явище (В. Андреев, А. Вербицький, В. Загвязинський, В. Манько, В. Полонський, О. Орлов та ін.); забезпечують нормальне (оптимальне) функціонування системи (Ю. Бабанський, М. Зверева, Н. Іпполітова, Ю. Юцевич).

Постановка завдання. Мета статті – виокремити організаційно-педагогічні умови професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як засвідчив здійснений нами теоретико-методологічний аналіз, професійний саморозвиток – це свідомий регульований процес становлення особистості майбутнього фахівця як суб'єкта свого життя й професійної діяльності, розкриття потенційних можливостей особистості, збагачення її здібностей, удосконалення особистісних якостей відповідно до обраної спеціальності. Процес професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи неможливий без спеціально організованих організаційно-педагогічних умов. Для розуміння сутності категорії «педагогічна умова» звернемося до тлумачен-

ня змісту зазначеного явища. Поняття «педагогічні умови» стосується різних аспектів процесу навчання, виховання й розвитку: цілей, принципів, змісту, методів, форм, засобів тощо. Цей термін може вживатися для позначення цілісного навчально-виховного процесу під час характеристики окремих його сторін чи елементів. Незважаючи на його аналіз такими дослідниками, як Ю. Бабанський, А. Вербицький, І. Підласий, В. Сластьонін, І. Фролов та ін., це поняття висвітлене недостатньо й іноді в науковій літературі може набувати різного значення. Узагальнюючи, можемо відзначити, що під поняттям «організаційно-педагогічні умови» дослідники розуміють важливі чинники, які впливають на появу того чи іншого явища.

Важливим для нашого дослідження є психологічне трактування терміна «умова» як сукупності явищ зовнішнього й внутрішнього середовища, які впливають на розвиток конкретного явища, що опосередковується активністю особистості чи групи людей [1]. Саме психологи розглядають як значущі умови професійного становлення особистості мотиви, спрямованість особистості, нахили, інтереси, загальні й особливі здібності, обставини виховання та навчання, організації професійного й навчального середовища, доступ до культурних цінностей, стан соціального оточення тощо [3]. Суттєвим у зазначеному контексті є поєднання як зовнішніх, так і внутрішніх впливів, і саме зовнішні впливи здатні подіяти тільки через опосередковане сприйняття людиною. Вагомий внесок у розуміння зазначеної проблеми вніс С. Рубінштейн, який наголошував на розмежуванні як внутрішніх, так і зовнішніх умов. Підтримуємо позицію ученого про те, що зовнішні умови визначають кінцевий результат не безпосередньо, а «переломлюючись» через дію внутрішніх умов, власну природу певного об'єкта чи явища. Внутрішні умови виступають як причини, а зовнішні – як обставини [6, с. 289–290]. Близьким до зазначеної позиції С. Рубінштейна є розуміння того, що професійний саморозвиток є діалектичним процесом, який, як підкреслював І. Харламов, зумовлений зовнішніми і внутрішніми стимулами, що дозволяє прослідкувати динаміку професійного саморозвитку особистості майбутнього вчителя початкової школи й виокремити організаційно-педагогічні умови його стимулювання. У зовнішньому аспекті професійний саморозвиток стимулюється цілеспрямованим включенням студентів у різноманітні види діяльності (насамперед у пізнавально-дослідницьку роботу), залученням їх до вирішення творчих завдань, використання можливостей

креативно-розвивального середовища педагогічного коледжу [4; 5].

Саме від того, наскільки тісною й плідною є взаємодія середовища педагогічного коледжу й особистісних можливостей студента, залежить ефективний професійний саморозвиток майбутніх учителів початкової школи. У внутрішньому аспекті професійний саморозвиток розкривається на рівні професійного самопізнання як майбутнього професіонала, усвідомленої здатності до проектування власного професійного шляху, критичного ставлення до власних професійних здобутків та здобутків своїх однокласників. Студент внутрішньо прагне до професійного саморозвитку, тобто на рівні особистості спостерігаються певні якісні зміни в професійному самовдосконаленні, виробленні певного стилю професійної діяльності. Така динаміка професійного саморозвитку усвідомлюється особистістю на різних рівнях: від більшої професійної компетентності, легкості перебігу соціально-професійної адаптації під час виробничої практики до відчуття психологічного комфорту й задоволення від проведеного уроку, від взаємодії з дітьми й т. ін.

Педагогічні дослідження спираються на філософське тлумачення категорії «умова» як вираження ставлення предмета до навколишніх явищ, без яких він існувати не може, а також на психологічне осмислення умов як причин, чинників, засобів, під впливом яких відбувається професійний розвиток особистості. Дослідник М. Данилов вважає, що предметом методології педагогіки є самі педагогічні знання, способи їх здобуття, умови їх упровадження в практику й визначення предмета педагогіки. Схожої думки дотримується А. Хуторський, який стверджує, що предметом дидактики є не лише процес навчання, а й умови, необхідні для його перебігу (зміст, засоби, методи навчання, комунікації між педагогом і учнями та ін.), а також результати, що отримуються, їх діагностика й оцінювання [4; 5].

Отже, узагальнюючи позиції дослідників, можна стверджувати, що організаційно-педагогічні умови забезпечують цілісність навчання та виховання майбутніх учителів початкової школи в освітньому середовищі педагогічного коледжу відповідно до вимог суспільства та запитів ринку праці, сприяють усебічному гармонійному розвитку особистості та створюють сприятливі можливості для виявлення її задатків, урахування потреб і формування загальнолюдських і професійно важливих якостей, ключових кваліфікацій, загальних і професійних компетенцій. Вважаємо, що це визначення можна взяти за основу, оскільки воно має

узагальнений інтегрований характер, указує на функціональне призначення умов і відображає їх науково-педагогічну сутність.

Таким чином, здійснивши теоретико-методологічний аналіз проблеми, можемо стверджувати, що організаційно-педагогічні умови професійного саморозвитку є складовою частиною педагогічної системи (цілісного педагогічного процесу); відображають сукупність можливостей освітнього середовища педагогічного коледжу (цілеспрямовано конструюються заходи впливу та взаємодії суб'єктів освіти: зміст, методи, прийоми й форми навчання та виховання, програмно-методичне забезпечення освітнього процесу) і матеріально-просторового середовища (навчальне й технічне обладнання, природно-просторове оточення навчального закладу тощо), що впливають на функціонування освітньої системи; у їхній структурі присутні як внутрішні елементи, що впливають на розвиток особистісної сфери суб'єктів навчального процесу, так і зовнішні обставини навчально-виховного процесу; їх реалізація, обґрунтована належним чином, забезпечує ефективне функціонування та розвиток педагогічної системи, стимулює готовність до професійного саморозвитку.

У контексті нашого дослідження під *організаційно-педагогічними умовами ми розуміємо спеціально спроектовані чинники впливу на зовнішні та внутрішні обставини професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, які сприяють їхньому професійному саморозвитку, готовності до розвитку як професійних, так і особистісних здібностей, формуванню стійких професійних компетенцій в умовах освітнього середовища педагогічного коледжу*. У нашому розумінні використання можливостей освітнього середовища передбачає реалізацію сукупності об'єктивних зовнішніх (щодо студента) предметно-просторових умов, соціальних об'єктів та освітніх факторів і впливів (зміст освіти, форми організації навчально-виховного процесу, методи, технології тощо), необхідних для ефективного саморозвитку особистості майбутнього вчителя початкової школи в процесі здобуття ним початкової освіти I ступеня.

На основі врахування специфіки діяльності вчителя початкової школи, результатів наукових досліджень, емпіричного досвіду та виокремлених нами компонентів професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи ми визначили організаційно-педагогічні умови професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи, а саме:

– *підтримка позитивної мотивації досягнення як задоволення внутрішньої потреби особистості в професійному саморозвитку;*

– використання когнітивно-пізнавальних можливостей змісту психолого-педагогічних і методичних дисциплін для формування комплексу дидактико-технологічних знань і вмінь, здатностей до інтеграції просторово-предметного, пізнавально-мотиваційного, психолого-дидактичного та соціально-комунікаційного компонентів освітнього середовища педагогічного коледжу;

– формування насиченого соціально-комунікативного простору в процесі інтерактивної взаємодії суб'єктів навчання для створення в студентів «ситуацій успіху» та демонстрації позитивного досвіду професійних успіхів.

Результатом реалізації зазначених організаційно-педагогічних умов професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи є рефлексивно-ціннісне ставлення до власної особистості як до майбутнього педагога-професіонала з урахуванням своїх сильних і слабких сторін, сформований високий рівень готовності до професійного саморозвитку в обраній професії.

Саме мотиваційна умова є базовою у формуванні професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи, оскільки потреби й мотиви є внутрішніми спонуканами особистості до професійного саморозвитку. Формуванню позитивної мотивації має сприяти партнерська позиція викладача-наставника в процесі освоєння знань, суб'єктна позиція студента, в основу якої покладена готовність до професійного саморозвитку; стійкий пізнавальний інтерес до навчально-виховного процесу; бажання вдосконалювати власний рівень професіоналізму викладання; поглиблення й розвиток таких особистісних рис, як допитливість, відповідальність, інноваційність, творчість. Позитивну мотивацію важливо цілеспрямовано підтримувати впродовж усього періоду навчання, закріплюючи її в ситуаціях успіху педагогічної майстерності, у зосередженні на перспективі педагогічної діяльності. При цьому не можна забувати, що студенти педагогічного коледжу за своїм віковими особливостями – значно молодша соціальна група порівняно зі студентами вищих навчальних закладів, і роль педагога-наставника, педагога-партнера, педагога-фасилітатора є достатньо важливою й відповідальною.

Використання когнітивно-пізнавальних можливостей освітнього середовища педагогічного коледжу здійснюється через оновлення змісту навчальних програм психолого-педагогічних дисциплін (психологія, вікова та педагогічна психологія), через активізацію стратегій підтримки функціо-

нування пізнавальних процесів студентів, відбору цікавого пізнавального матеріалу. У науці обґрунтовано, що позитивну мотивацію забезпечують двома шляхами: змістом навчального матеріалу та способами організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчального процесу (студентів). Під способами організації навчально-пізнавальної діяльності розуміємо методи та засоби навчання, а також форми організації навчального процесу. Інтерактивні технології навчання сприяють більш ефективному процесу професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи. Серед продуктивних технологій головними є проблемне навчання, моделювання проблемних педагогічних ситуацій. Важливо, щоб той чи інший метод не давав одразу готової відповіді на запитання, а активно стимулював студента до самостійного рефлексивного пошуку, розуміння власних професійних ресурсів, окреслення сильних і слабких сторін своєї особистості. Набутий нами досвід викладацької діяльності засвідчує, що найбільш ефективними методами, які стимулюють внутрішню готовність студентів до професійного саморозвитку, є такі: мозковий штурм, рольові ігри, психолого-педагогічні тренінги, метод проектів.

Залучення студентів до ситуації професійної спрямованості (а саме таким є метод моделювання педагогічних ситуацій) створює умови, за яких майбутні педагоги отримують можливість самостійно аналізувати педагогічні процеси, опрацьовувати шляхи встановлення контакту, прийоми створення певного емоційного стану та його корекції, шляхи вирішення типових ситуацій взаємодії.

Зазначений вище метод допомагає розкрити перед студентами тісний зв'язок педагогічної теорії зі шкільною практикою; дає можливість побачити типові труднощі, які виникають у повсякденній праці вчителя, а також визначити шляхи їх подолання. Моделювання педагогічних ситуацій вимагає, щоб студенти використовували теоретичні знання, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін. Важливим засобом підготовки є використання ігрових технологій. Інтеграція навчальної й ігрової діяльності забезпечує підтримку мотиваційного боку навчання, оскільки кожна гра є розвивальною та комунікативно спрямованою.

Стимулом студентів до означеного виду діяльності є використання різних форм роботи, інтерактивних методів навчання, використання сучасних технологій навчання (технологія навчального співробітництва,

технологія диференційованого навчання, ігрова навчальна технологія, технологія організації навчальної проектної діяльності тощо).

Важливим напрямом практичної підготовки студентів є використання методу мікровикладання, який сприяє кращій підготовці до майбутньої діяльності, оволодінню педагогічною майстерністю. Мікровикладання є одним із засобів удосконалення професійної діяльності майбутнього вчителя, що допомагає краще усвідомити сутність педагогічних явищ. Моделюючи фрагмент практичної діяльності, студенти розвивають свої здібності, набувають певного досвіду, у них формуються такі якості, як педагогічна інтуїція, навички самоосвіти, педагогічний оптимізм, що поєднуються з глибокими теоретичними (педагогічними) знаннями. Метод інверсії розвиває вміння аналізувати пізнавальні завдання й формулювати їх. Студенти спочатку самостійно (під час підготовки до заняття) ознайомлюються із запропонованими запитаннями та дидактичними завданнями, аналізують їх. При цьому може виникнути потреба в зверненні до додаткових джерел інформації (книги, сценарії виховних заходів, статті, магнітофонний запис, комп'ютерні програми, кіно). Метод проекту – це сукупність певних дій, попереднє опрацювання матеріалу, знаходження нової інформації, реалізація задуму, висування доцільних пропозицій. Основою цього методу є вміння самостійно й творчо конструювати свої знання, уміння; орієнтуватися в інформаційному просторі, критично мислити.

Одним із чинників, що суттєво впливає на професійне становлення майбутніх педагогів в освітньому середовищі педагогічного коледжу, є самостійна пізнавальна діяльність. Завдяки самоосвіті студенти здобувають навички самостійної роботи, оволодівають елементами теоретичного мислення, методами наукового дослідження. Педагогічна цінність самостійної роботи полягає в забезпеченні активної пізнавальної діяльності кожного студента, її індивідуалізації, урахування психічних особливостей та загальну підготовку студентів, тобто вона максимально сприяє розвитку індивідуальності особистості.

Реалізація організаційно-педагогічної умови створення насиченого соціально-комунікативного простору в процесі інтерактивної взаємодії суб'єктів навчання для створення в студентів «ситуацій успіху» та демонстрації позитивного досвіду професійних успіхів відбувається через залучення студентів до наукових конференцій, презентацій, зустрічей із відомими людьми,

заохочення становлення професійної ідентичності майбутнього педагога кращими взірцями педагогічної майстерності. Проте створений соціально-комунікативний простір педагогічного коледжу не повинен бути проникнутий духом змагальності, а натомість має наповнюватися особистісно зорієнтованим підходом до унікальної цінності власної особистості як визначного майбутнього педагога.

Організаційно-педагогічні умови є складовою частиною цілісної системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Виокремлені нами організаційно-педагогічні умови будуть дієвими в тому разі, коли дотримуються вимоги ресурсного забезпечення освітнього середовища педагогічного коледжу, упроваджується технологічний аспект навчально-виховного процесу, реалізується суб'єкт-суб'єктна взаємодія в організації й управлінні навчанням, у ставленні студентів до навчального процесу (мотивація, зацікавленість, устремління, включеність у навчання тощо). Реалізація організаційно-педагогічних умов передбачає передусім технічну й науково-методичну оснащеність навчального процесу. Оскільки необхідною умовою підготовки та реалізації будь-якої справи є наявність потрібних для її здійснення засобів і ресурсів, то, безперечно, вони є важливою передумовою освітньої діяльності. В основі ресурсного забезпечення лежить принцип доцільності, який полягає в співвіднесенні потреб освітньої системи та можливостей суспільства їх задовольнити. Раціональне забезпечення ефективної діяльності педагогів і студентів вимагає актуалізації наявних ресурсів, з'ясування необхідних і потенційно значущих факторів (інформаційні, матеріально-технічні, методичні, кадрові ресурси тощо), визначення їх кількості та якості й поетапного впровадження в практику. Як і ресурсне забезпечення, зміст, методи, технології й освітнє середовище навчального процесу спрямовані на розвиток суб'єктів навчання та враховують специфіку освітньої галузі. Визначальним для них є принцип цілеспрямованості (вихідним пунктом планування є необхідність досягнення головної мети), який відображає систему зовнішніх норм та орієнтирів, котрі задають суб'єктам педагогічної взаємодії освітні цілі, модель випускника, завдання щодо реалізації змісту, проектування й організації методики навчання, а також межі та структуру освітнього середовища.

Для планування й ефективної реалізації навчального процесу у відповідному спеціально спроектованому внутрішньому ос-

вітньому середовищі у взаємодії із зовнішнім середовищем навчального закладу та єдиним інформаційно-освітнім простором важливою є організаційно-управлінська діяльність. Організаційно-управлінські функції на державному й регіональному рівнях здійснюють органи управління освітою, на рівні закладу – його адміністрація, однак організаційними питаннями щоденно займаються всі педагоги, керуючи навчальним процесом. В основі цих функцій лежить принцип цілепокладання, що виявляється в постановці ключової мети й сукупності цілей відповідно до призначення освітньої системи, концептуальних засад і характеру педагогічних завдань, а також їх реалізації найбільш рентабельними засобами. Надзвичайно важливими для управління освітою є принципи єдиноначальності та делегування повноважень.

Реалізація будь-якої освітньої інновації насамперед потребує осмислення кожним педагогом її концептуальних засад, ціннісних установок, когнітивних та організаційно-методичних аспектів, тому вона перебуває в безпосередній залежності від рівня підготовки педагогічних кадрів навчального закладу. Це стосується й ефективного використання ресурсного забезпечення, і створення раціональних обставин належного освітнього середовища. Позиція педагога є результатом його самовизначення щодо інноваційної освітньої діяльності, відображає ставлення до цієї діяльності, усвідомлення відповідальності за якість навчання, методологічну та рефлексивну культуру (тобто готовність до реалізації складних педагогічних завдань), рівень педагогічної майстерності. Це гарантує прийняття педагогом науково обґрунтованих рішень на основі сучасних педагогічних концепцій, комплексу дидактичних закономірностей і принципів.

Ефективність навчання визначає низка обставин, пов'язаних з особистісною сферою, мотивацією та ціннісно-сисловою позицією щодо освіти (наявністю стійких мотивів, поглядів, переконань, потреб та устремлень), вольовими якостями, досвідом виконання самостійної роботи, навичками самоорганізації, рефлексивними здібностями тощо. При цьому в освітньому процесі відбувається становлення, формування й подальший розвиток особистісних якостей людини.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, виявлення сутнісних характеристик організаційно-педагогічних умов дозволяє нам стверджувати, що в науково-педагогічних дослідженнях умови – це особливості організації навчально-виховного процесу, що детермінують результати виховання, навчання та розвитку особистості, об'єктивно забезпечують можливість їх покращення шляхом реалізації нової парадигми освіти, застосування передових освітніх методик, сучасних та інноваційних технологій, упровадження кращого педагогічного досвіду. Отже, спираючись на дослідження наукової літератури, а також практику викладацької роботи, ми вважаємо організаційно-педагогічні умови важливим чинником професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи. Вони впливають на змістовий і процесуальний аспекти навчально-виховного процесу, сприяють належній реалізації дидактичних закономірностей і принципів навчання, ефективного функціонуванню та розбудові освітньої системи, гарантують високу якість підготовки й усебічний розвиток особистісних якостей суб'єктів навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конюхов Н. Справочник практического психолога. Прикладные аспекты современной психологии. Термины, законы, концепции, методы : справочное издание / Н. Конюхов. – М., 1992. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/15704>.
2. Кремень В. Модернізація освіти на новому етапі інформатизації / В. Кремень // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та ін. ; [за ред. М. Козяра, Н. Ничкало]. – Львів : ЛДУ БЖД, 2012. – С. 3–8.
3. Матійків І. Психологічні умови формування професійної компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів сфери обслуговування : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / І. Матійків. – Івано-Франківськ, 2008. – 245 с.
4. Педагогічна майстерність : [підручник] / І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривонос та ін. ; за ред. І. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с.
5. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : [навч. посібник] / І. Зязюн, О. Пехота – К. : А.С.К., 2003. – 240 с.
6. Рубинштейн С. Проблемы общей психологии / С. Рубинштейн. – М. : Педагогика, 1973. – 424 с.